

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. IV. Nihil interest, an tempore contractus mandans seu scribens
vigilet, an dormiat: sanæ mentis sit, an amens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

non veniret ea prohibitio de Matrimonio intelligenda, sicut etiam prohibitio generalis contractuum, Matrimonium, quod verè & propriè contractus est; minimè claudit. Hæc ille.

Quæ sententia etiam nobis placet, quàmvis non omnes ejus probationes: nam existimo etiam in hoc Procuratore, maximè, quâdo non est omninò determinata persona, sed liberum ei relinquitur, ex pluribus unam eligere, prout fieri posse supra diximus, & probavimus exemplo Abrahami, mittentis servum suum in Mesopotamiam, ad quærendam uxorem Isaac, existimo, inquam, quòd in tali casu requiratur aliqua industria Procuratoris. Sufficiat ergo pro defensione illius sententiæ tertia & quarta probatio.

Cæterum si à me quæritur; an valeat Matrimonium initum per Procuratorem, si tempore contractus mandans dormiat, aut amens sit; Respondeo & dico:

CONCLUSIO IV.

Nihil interest, an tempore contractus mandans seu scribens vigilet, an dormiat: sanæ mentis sit, an amens.

Prima pars est communis, & constabit ex dicendis pro secunda parte, quam tenet Sanchez l. 2. disp. 11. n. 12. ubi eam infert ex doctrina præcedentis numeri, quæ talis est. Si postquam quilibet Procuratorem misit, nec consentit, nec dissentit; sed in aliis occupatur, valet Matrimonium; quia durat prior consensus virtute, cum non sit obex contrariæ voluntatis; ut qui prius baptizari voluit, si dormiens baptizetur, verum accipit Baptisma, cap. *Majores*, de Baptismo.

Ex hac doctrina, ab omnibus admiffa, infert Sanchez supra n. 12. Si Procuratore misso, dans mandatum in amentiam incidat, & talis perseverat, dum Procurator nomine suo contrahit, valere Matrimonium: manet enim virtute prior consensus, cum revocatus non sit: sicut Baptismus, furæ tempore receptus, petitus ante furiam, validus est, cap. *Majores*, de Baptismo, sine; sicuti si nunc temporis esset dormiens, valeret Matrimonium. Sic Henriquez lib. 11. de Matr. cap. 4. n. 4. Hæc ille.

Et continò sibi ipsi objicit: si Sacerdos audit Confessione, amens fieret, & sic absolvet, nulla esset absolutio; quia ministri actus debet esse humanus: sed contrahentes per Procuratorem sunt ministri Matrimonii, & non Procurator, ergo si tempore, quo consensus præbet Procurator, qui mandatum dedit, rationis usu destitutus sit, erit irritum Matrimonium. Ecce objectio.

Subsequitur responsio: scilicet, argumentum concludere, per seipsum contrahentem, necessariò debere esse sui compotem, dum contrahit: undè nihil ageret, si dormiens vel insanus tunc esset; at dum contrahit per Procuratorem, satis est, ut dum mandatum dedit, sui compos esset, nec revocavit: & Procurator, dum ejus præstat consensum, sit sui compos, ut in cæteris contractibus contingit; quia tunc contrahens non ministrat per seipsum, sed medio instrumento. Hæc Sanchez.

Et quàmvis omnes doceant, perindè esse, an mandans seu scribens vigilet, an dormiat; equidè putat Pontius lib. 2. cap. 15. n. 14. non valere Matrimonium, si mandans seu scribens incidit in amentiam. Ratio, quæ me movet (inquit ille Auctor) hæc est. Quia pro forma & causa contractus est consensus, expressus per verba Procuratoris: at eo tempore impossibilis est consensus. Ergo nullum Matrimonium.

Adde: si moreretur mandans eo tempore, nihil ageret Procurator; ipsa enim morte cessaret consensus. Ergo etiam amentia, quæ æquiparatur morti quoad consensum. In quo videtur longè diversam esse rationem de mandante, si in amentiam incidat, aut si dormiat; ille enim incapax est habendi consensum, hic verò minimè.

Neque simile est, quòd Baptismus petitus ante amentiam, validè conferatur in amentia, cap. *Majores*, de Baptismo. Nam ut Baptismus effectum habeat, satis est voluntatem præcessisse, neque revocatum; eo enim ipso posita materia & forma, ponitur effectus: at in Matrimonio necessarius est consensus perseverans, etiam in ipso fieri contractus, quia consensus, per verba expressus vel signa, est forma Matrimonii.

Idem est in Sacramento Pœnitentiæ; potest enim absolvi, qui ante amentiam dedit signa contritionis, neque enim necesse est simul sint in Pœnitentia materia & forma ejus Sacramenti.

Atque id quod dicimus intelligetur facillè, si quæramus; an cum illo in amentiam incidente, & præsentè, licèt explicasset antea consensum, contraheretur Matrimonium? Minimè sanè. Igitur neque per Procuratorem contrahi poterit, si mandans in amentiam incidat. Hucusque Pontius.

Hanc sententiam approbat Card. Lug. de Sacram. disp. 8. n. 108. in fine, dicens: Quare meritò, Matrimonium illud validum non esse, observavit etiam Basil. Pontius de Matr. lib. 2. cap. 15. n. 14. licèt rationes illius satis efficaces non sint. Hæc ille.

Ego autem dico: Si rationes Pontii satis efficaces non sint, neque satis efficaces erunt rationes Lugonis, qui nullam aliam affert, E c c 2 quàm

Solutio

93.

Oppositum de amentie docet Pontius. Probat

Secundò

94.

Resp. ad exemplum Baptismi.

95.

Sententiam Pontii approbat Lug.

90. Auctori placet sententia Sanchez.

91. Valeat Mor. in mandatis dicitur. Probatur quòd de eo dicitur.

92. Pœnitentiam, si quis fuerit amens, ex amentia.

93. Obiectio.

Excipit autem ipse ab hac regula solum Matrimonium, at verò Basil. Pontius alios præterea contractus, ut diximus Concluf. 2. Vide ibi dicta.

103. Ceterum Mol. supra n. 7. videns inconuenientia quæ sequi possunt ex legibus, quæ statuunt morte mandantis expirare mandatum (præsertim, quod qui culpabiliter omisit, set exequi mandatum donandi alicui, teneatur duplicem facere restitutionem unam donatario, alteram hæredibus mandantis donatoris) sic ait: certè Christianis Principibus consulerem, legem ferrent, quæ statuerent in donationibus mandatum non expirare morte mandantis; æquitas nãque postulat, ut voluntas illa defuncti, quam mandari executioni præcepit, & in qua usque ad mortem perseveravit; immo & quam ipse ex parte executioni mandare cepit, perficiatur; neque ejusmodi juris civilis subtilitatibus impediatur. Interim tamen dum leges civiles hac in parte non revocantur earum dispositioni est standum: eò quod voluntatem, mandatumque illud defuncti, irrita reddere potuerunt, ut donatio illa effectum consequeretur, nihil impediens, quod contrarium rationi esset magis consentaneum, & quod seclulis illis legibus, contrarium esset dicendum, stando in solo jure naturali. Hæc ille.

104. Quibus, inquit. Dicastillo supra n. 153. aperte docet, solo jure positivo introductum fuisse: ut superveniente morte censeretur cessasse voluntas & consensus mandantis in plerisque donationibus. Unde quando in lege: *Mandatum, Cod. Mandati*, dicitur: *Mandatum re integra domini morte finitur*, id in casibus, non exceptis à jure, intelligi debet; quia cum ea extinctio sit solo jure positivo introducta, ad eos tantum casus se extendit in quibus tale jus locum habet.

Ex his patet (prosequitur idem Auctor) neque ipsa morte physica jure naturæ extingui vim consensus illius præstiti in vita; atque adeò multò minus amentia & furia; quæ utcumque dicitur morti æquiparari. Et quidem æquiparatio non debet in omnibus tenere, ut videre est in ipso Matrimonii vinculo; jam contracto, quod quantumvis dissolvatur per mortem, non tamen dissolvitur per amentiam, ut omnes fatentur, etiam seclulo jure divino, & elevatione, quæ elevatus contractus ad rationem Sacramenti. Hucusque Dicastillo.

105. Infero ego: ergo tametsi per mortem mandantis dissolvatur, seu finiatur mandatum contrahendi Matrimonium, non rectè inferatur: ergo etiam dissolvitur per amentiam seu furiam. Ratio disparitatis patet; quia mortuus incapax est Matrimonii: nam per mortem etiam dissolvitur Matrimonium

antè contractum; at verò amentis incapax est contrahendi Matrimonii, saltem vinculi Matrimonii; nam per amentiam, secundum Omnes, non dissolvitur Matrimonium, ante validè contractum. Ergo etiam amentis validè illud contrahit, non quidem per seipsum, sed medio instrumento sive Procuratore seu litera, in quibus ejus consensus actualis, ante amentiam præstitus, virtualiter perseverat, eodem modo, quo perseverat, quando mandans dormit. Neque enim pro tempore somni potest actualiter consentire, aut per seipsum contrahere, & tamen valet contractus initus pro tali tempore per Procuratorem vel literam. Quare? Quia in ipsis, etiam pro illo tempore, virtualiter perseverat consensus actualis, ante somnum præstitus.

Equidem non satis intelligo, cur potius amentia, maxime quando non est perpetua, pro tempore amentis omnino extinguat consensus mandantis, quam somnus pro tempore somni. Solum differentia est, quod dormiens facilius evigilet, quam amentis redeat ad mentem. Nam dormiens pro tempore somni æquè incapax est consensus actualis, quam amentis pro tempore amentis.

106. Ex quo patet responsio ad rationem, quæ movit Pontium; transeat enim, quod pro forma; & causa contractus Matrimonii, sit consensus expressus per verba Procuratoris; & similiter, quod pro tempore amentis sit impossibilis consensus actualis mandantis; sed quid tum? Nonne etiam pro tempore somni est impossibilis consensus actualis mandantis? Quis potest prudenter dubitare? Et tamen pro illo tempore, etiam secundum Pontium, validè contrahitur Matrimonium per Procuratorem: ergo etiam pro tempore amentis.

107. Quid si enim constet, amentiam minus duraturam, quam somnum, & citius mandantem, nunc amentem, rediturum ad mentem, quam evigilaturum, quando dormit? Cur contractus initus tempore talis amentis, minus valebit, quam initus tempore somni? Quid si aliquis mandans incidat in somnum lethargicum, ex quo nunquam evigilabit, sed certò certius in illo morietur, censens quia Matrimonium, per Procuratorem initum tempore illius somni, non valebit? Sicut ergo somnus ille, semper duraturus, non extinguit omnino consensum præstitum, ita neque perpetua amentia, multò minus amentia solum temporalis.

Sed dicit aliquis; si quis per seipsum explicasset consensum suum sponsæ, & antequam sponsa respondeat, & suum reciprocum præstet consensum, sponsus incidat in amentiam, per consensum sponsæ, supervenientem tempore amentis, non perferretur

contractus Matrimonii, aut Sacramentum; ergo similiter in casu proposito.

108.
Solvitur.

Respondeo; quid si sponsus statim obdormiret, & tempore somni sponsa exprimeret suum consensum? Putas, quia valeret tale Matrimonium? Si affirmas, etiam affirmo valiturum Matrimonium, tamen si sponsa exprimeret suum consensum tempore amentiae. Si negas, etiam nego. Neque enim video sufficientem rationem disparitatis.

Petis à me, an sit affirmandum, an verò negandum? Respondeo; si ante amentiam & somnum non solum expressit suum consensum sponsa, sed etiam consensum sponsae, postea praestandum, acceptavit, forte valere Matrimonium. Sicuti si Christus constituisset duplicem ministrum Baptismi, unum, qui ablueret, alterum, qui proferret formam; tamen si ille, qui abluisset, tempore quo proferretur forma dormiret, aut foret amentis, adhuc valeret Baptismus, quia tota ministratio Sacramenti fuit humana, sive facta humano modo cum debita intentione. Ergo in casu praesenti, cum duplex sit minister Sacramenti, videtur sufficere ad ejus valorem, ut uterque exprimat suum consensum alteri, & alterius consensum acceptet humano modo cum debita intentione.

109.
An qui consentit in Matr. hoc ipso acceptet consensum alterius.

Quodd autem possit ex nunc acceptari valide consensum, postea ponendus, patet ex Conclusionem sequenti. Immo semper, secundum Aliquos, qui consentit in Matrimonium, sive accipit aliquam in suam, hoc ipso videtur acceptare consensum illius, postea praestandum; cum non possit esse sua, nisi acceptando illius consensum: si ergo ex nunc vult esse suam, ex nunc vult acceptare, & acceptat ejus consensum, postea ponendum; unde nemo obligat contrahentes Matrimonium, ut post expressionem proprii consensum, rursus consentiant, sive ut novo consensu acceptent consensum alterius partis.

Gratis autem admissio, quodd requireretur nova acceptatio, tunc disparitas est: quodd quando contrahit quis per seipsum, nihil adfit, in quo virtualiter maneat prior consensum, adeoque nullus adfit, qui consensum alterius partis possit acceptare; at verò quando contrahitur per Procuratorem, prior consensum in ipso virtualiter permanet quamdiu non revocatur; procedit quippe mandatum & executio ejus ex actuali intentione, quae fuit in mandante tempore mandati, & ideo tunc per Procuratorem potest consensum alterius partis acceptari; qui enim habet mandatum contrahendi Matrimonium, habet mandatum non solum consentiendi nomine mandantis, sed etiam consensum alterius partis acceptandi, cum sine tali acceptatione non possit Matrimonium subsistere.

110. Sufficit ergo, quodd mandans tempore

mandati fuerit vigilans & compos rationis, utcumque sit constitutus eo tempore, quo vel per epistolam, vel per Procuratorem ejus consensum exprimitur, & consensum contrahentis acceptatur. Sin autem tempore, quo misit epistolam, vel Procuratorem, dormivisset, aut fuisset amentis, absque dubio nihil fieret, tamen si tempore, quo explicatur consensum sponsae vigilaret, & esset compos rationis; quia non explicatur consensum humanus, qualis tamen necessarius est ad contractum, & Sacramentum Matrimonii; exemplo aliorum Sacramentorum, quorum ministri humano modo debent operari, ut Sacramentum valeat, id est, debent habere intentionem, minus virtuale, faciendo, quod facit Ecclesia, ergo cum in hoc Sacramento contrahentes sint ministri, ad minus debent habere intentionem virtualem contrahendi, & faciendo quod facit Ecclesia; jam autem in dormiente vel amentis non reperitur intentio virtualis, ut patet ex dictis proprio loco; quamvis bene permaneat in ipsis intentio habitualis; quae licet sufficit ad suscipiendum Sacramentum, quod solum probat exemplum Baptismi, à Sacerdote supra allatum, minime tamen ad ministrandum Sacramentum, saltem per seipsum.

An autem sufficiat ad Sacramentum ministrandum per alium, tanquam per instrumentum, quaestio est, ut alibi adhuc ponemus, magis de voce, quam de re. Certum est, in mandante, quando dormit nec proprie dictam intentionem virtualem, ad minus requiritur à DD. ad Baptismum, & alia Sacramenta ministrata per seipsum. Etiam constat apud Omnes illam voluntatem praeviam mandantis, quae videtur ut Procurator nomine suo contrahere, quod videtur, ut mandans per Procuratorem contrahat Matrimonium; ergo vel debemus dicere voluntatem habitualement sufficere ad Sacramentum ministrandum per alium, tanquam per instrumentum; vel certe oportet hanc voluntatem appellare virtualem, quatenus voluntas actualis mandantis manet in mandato, quamdiu non revocatur, ut supra innuavi. Vide quae de hac controversia dicimus Disp. I. Sect. 8. n. 49.

Hinc Coninck de Sacram. disp. 24. n. 71. dans rationem, quare potius ebrui per alium possit contrahere, quam per seipsum, sic ait: Modò Procurator, dum contrahit, utatur ratione, externus contractus est vere liber & humanus, etiam prout tanquam actus imperatus, secundum morem rationationem, procedit à mandante: ad quod sufficit, ut hic liberè eum mandaverit; quia haec mandatio sola ex parte mandantis causa illius contractus, & sic ab illa sola habet, quodd respectu mandantis sit actus liber. Haec ille.

Itaque in illo instrumento (sive Procuratore, sive epistola) quod liberè quis assumpsit ad contrahendum, in illo, inquam, instrumento, ratione liberè istius assumptionis, censetur consensus affumentis moraliter & humano modo manere, & per illud humano modo præstari, adeoque voluntas sic permanens, rectè dici potest intentio virtualis & non tantum habitualis, ut ita generaliter verum sit, quòd in ministro Sacramenti requiratur intentio saltem virtualis.

113. Quæ cum ita sint, persistimus in Conclusionem, & dicimus rursus; perinde esse ad valorem Matrimonii, quod contrahitur per Procuratorem, vel epistolam, sive principalem, tempore quo perficitur contractus, vigilet seu dormiat; sanè mentis sit an amentis, dummodo vivat: quàmvis enim amentia, maximè perpetua, in aliquibus æquiparetur morti (uti etiam somnus) non tamen in omnibus; sic enim valeret testamentum à tempore amentis, quod constat esse falsissimum, etsi amentia foret perpetua. Ut proinde neque rationes Pontii, neque rationes Lugonis sint efficaces, id est, efficaciter probent, Matrimonium celebratum per Procuratorem; eo tempore, quo principalis est amentis, esse invalidum, præcisè quia amentis est, ita ut nequeat sponsa, quæ sciret amentiam, validè in ipsum consentire, eò quòd amentis non possit in eam validè consentire.

114. Addo: *Præcisè quia amentis est* &c. quia putat. Dicastillo sup. n. 160. & seqq. ex alio capite illud Matrimonium regulariter fore invalidum. Atque in primis, inquit, si vera sit, ut est probabilissima opinio, quæ docet, conditionem servitutis, ignoratam ab altero contrahente, jure naturæ reddere nullum contractum, eadem ratione dicendum erit, jure naturæ conditionem amentis, ignoratam ab altero contrahente, annullare contractum; immo multæ ex rationibus, quas afferunt, qui putant, jure naturæ irritare conditionem servilem, potiori ratione locum habent in hoc casu, v. g. quòd servilis conditio reddat hominem impeditum ad individuum vitæ societatem, & minùs expeditam facultatem ad reddendum debitum habeat.

115. Sed responderi posset: vel ex hoc improbari illam sententiam, quæ docet, conditionem servitutis ignoratam dirimere jure naturæ Matrimonium; cum communior sententia doceat, conditionem amentis ignoratam in casu proposito non dirimere Matrimonium; alioquin & alii morbi ignorati, aut aliæ qualitates personarum, quæ non minùs, sed aliquando magis impediunt individuum vitæ societatem & minùs expeditam facultatem ad reddendum debitum habent, jure naturæ dirimerent Matrimo-

nium, quod magnam pareret confusionem in Ecclesia Dei.

Certè haud ambigo, quin multæ mulieres mallet habere virum amentem, alioquin boni humoris, mansuetum, castum &c. quàm virum rationis compotem, alioquin iracundum, incontinentem, litigiosum, ebriosum &c. Et dicemus propterea, omnia illa Matrimonia esse irrita jure naturæ, quia si scivissent illas qualitates viri, noluisissent contrahere? Non est hæc talis quæ auditum in Ecclesia Dei. Sibi imputari debent in casu proposito, & in similibus, quòd habeant virum amentem, aut alterius complexionis, quàm putabant & sperabant se habere; sed de hoc iterum redibit sermo Sectione sequenti.

116. Nunc propono secundam viam, quæ Dicastillo sup. n. 161. putat, satis probabiliter explicari & probari, quòd consensus nec ex parte amentis censetur permanere, nec ex parte alterius, qui illum admittit, censetur haberi. Quia nimirum, nisi explicetur satis clarè, non censetur quis velle efficere contractum, qui, estò si fiat, valeat; illicitè tamen & imprudentissimè fiet, adeoque non sine peccato. Sed contrahere cum furioso, habente lucida intervalla illicitum est; ergo potiori ratione contrahere cum furioso non habente ea lucida; ergo quando in nostro casu alter conjux ignorat furiam alterius, & cum Procuratore contrahit nomine jam furiosi, non censetur præbuisse consensum pro casu, quo sit furiosus, nec voluisse furiosum admittere, quem non putabat talem.

Ex parte etiam ipsius amentis possumus argumentari; quia, nisi aliud explicet, non censetur habere voluntatem pro casu, quo incideret in amentiam. Nam si illicitum est habenti lucida intervalla (nisi aliunde excusetur) inire Matrimonium, saltem non præmissis cautelis, vel ad non occidendam, vel ad debitè educandam prolem, quantò magis erit illicitum velle, quando sanus est, sic contrahi nomine suo à Procuratore, ut etiam fiat casu, quo ante contractum factus sit amentis? Talis enim voluntas esset illicita; ergo non censendus est illam habuisse, nisi alioquin constet illum sic voluisse.

Itaque existimo (concludit præfatus Autor) in tali casu non fieri validum contractum; non quia cesset voluntas amentis propter adventum furis vel amentis; sed, quia nunquam censetur fuisse voluntas ex parte illius, ut Procurator contraheret etiam casu quo priùs ipsemet mandans in amentiam seu furiam incidisset. Item, quia neque altera pars censetur consentire in Matrimonium cum amente, quando ignorat ipsum, quem putabat sanum, amentem esse, atque

116. Secunda probatio

117. Propter quam Dicastillo existimat tali casu Matr. non valere.

118. *Contra ar-
guitur.*

atque aded illicitè & imprudenter illum susciperet, si consentiret. Hucusque Dicast. Sed contra: si omnia illa Matrimonia essent invalida defectu consensûs alterius partis, quæ imprudenter & illicitè contraherentur, si qualitates personarum forent cognitæ, quæ nunc latent, Deus bone! quot Matrimonia essent invalida, quæ tamen ab Ecclesia pro validis agnoscuntur? Pono exemplum hominis hæretici, cum quo ignoranter contrahitur in facie Ecclesiæ coram Parocho & testibus, censetur quia Matrimonium illud ab Ecclesia reputaretur invalidum defectu consensûs alterius partis, quæ si scivisset illam qualitatem non potuisset prudenter & licitè contrahere? Aliquis contrahit ignoranter cum muliere habente votum castitatis, aut sponsalia cum tertio, putas, quia scienter non posset licitè contrahere, idèd Matrimonium esse invalidum? Contrahit quispiam ignoranter tempore interdicti, num existimas, idèd Matrimonium esse invalidum, quia cum scientia interdicti non potuisset prudenter & licitè contrahere? Nolim existimes, quia non est sapientis. Ergo etiam non videtur sapientis dicere, idèd præcisè Matrimonium cum amente non valere; quia si altera pars amentiam scivisset non potuisset prudenter & licitè velle contrahere.

119. *Casus aliquis, in quo Dicast. putat tale Matr. valere.*

Interim admittit Dicastillo, valere Matrimonium cum amente, aut delirante, aut alienato à sensibus vi morbi, jam moribundo, quando ille, ut satisfaceret suæ obligationi, dederat potestatem alicui, ut nomine suo contraheret cum aliqua absente, cui debebat Matrimonium, quod, nisi contraheretur, maneret illa infamis, & fortè illegitimi filii; tunc enim iustum est sic contrahere, & ex parte utriusque conjugis censetur adesse voluntas, etiam pro casu furivæ & amentivæ, seu alienationis à sensibus; quia utrumque contrahentem sic contrahere honestum est in eo casu, atque aded & voluntas fuit ante amentiam, & non censetur retractata, aut cessare in amentia; & in tali casu vera est sententia Sanchez & Henriquez. Hæc ille.

120. *Judicium Auctoris.*

Ego autem, salvo meliori, existimo veram esse sententiam Sanchez & Henriquez & aliorum plurimorum, non tantum in tali casu, sed semper quando non fuit talis conditio exterius appositæ, vel saltem interius expressa in mente contrahentium. Dico etiam; nullum esse peccatum sine tali conditioe velle contrahere, nisi amentia aliquo modo fuisset prævisa; sicuti non est malum velle absolutè contrahere cum tali homine, quem prudenter puto liberum à voto & à sponsalibus; quem prudenter existimo esse Catholicum, quamvis in rarissimo & metaphisico quasi eventu possit contrarium esse

verum; jam autem rarissimè & quasi metaphisicè contingit, ut aliquis, qui instituit Procuratorem, intermedio tempore fiat amens, & idèd non est necesse illam conditionem vel exterius expressè apponere, sed licet absolutè contrahere.

Et idèd omnes Judices, meo iudicio, debent judicare pro validitate talis Matrimonii, nisi velint sequi sententiam Pontifici, ut patet ex dictis, laris debili nititur fundamento, videlicet juri positivo civili, quod in aliquibus casibus seu contractibus dispositionis, sed huic dispositioni non subest contractus Matrimonii, elevatus ad dignitatem Sacramenti; quoniam *Declarat* Trident. Synodus sess. 21. cap. 2. *hanc potestatem per tuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salva eorum substantia, ea mutentur vel mutaret, quæ suscipientium nihil, sed ipsorum Sacramentorum venerationi, proprium, temporum, & locorum varietate, magis expedire judicaret.* Cum ergo Ecclesia nullam disponat, mandatum expirare amentia seu furore mandantis; sed neque generaliter expirare morte mandantis, aut specialiter in contractu Matrimonii, iterum subscrictimus Conclusioni tanquam magis communis & longè probabiliori.

Restat unica difficultas, quæ imponitur huic sectioni, videlicet, quo tempore servanda sit lex Tridentini, ubi illa obstat quando imponitur mandatum, an quando Procurator nomine mandantem contrahit? Resolutio erit.

CONCLUSIO V.

Servanda est lex Tridentini de Parocho & testibus, non in conditione instrumenti, sed in ipso contractu.

Fundamentum desumitur ex verbis Conc. Trident. sess. 24. in Decret. de form. Matr. cap. 1. *Qui aliter quam per Parocho, vel alio Sacerdote, de ipsius Parocho seu Ordinaris licentia, & duobus vel tribus testibus Matrimonium contrahere attentaverit, &c.* Sed qui conficiunt instrumentum absente Parocho, non idèd attentant contrahere Matrimonium aliter, quam præfate Parocho &c. ergo Matrimonium, quod per modum vi istius instrumenti contrahitur per Procuratorem, præfente Parocho, & duobus testibus, non est invalidum.

Probatur minor; quia dare mandatum contrahendi, quod solummodo fit per conditionem instrumenti, non est contrahere, alioquin quando utraque pars destitisset mandatum